

NEMZETKÖZI MAGYARSÁGTUDOMÁNYI TÁRSASÁG
INTERNATIONAL ASSOCIATION FOR HUNGARIAN STUDIES
ASSOCIATION INTERNATIONALE DES ÉTUDES HONGROISES
SOCIETAS INTERNATIONALIS STUDIORUM HUNGARICORUM
INTERNATIONALE GESELLSCHAFT FÜR HUNGAROLOGIE
МЕЖДУНАРОДНОЕ ОБЩЕСТВО ПО ХУНГАРОЛОГИИ

Társelnöki beszámoló a Nemzetközi Magyarstudományi Társaság 2022. évi tevékenységéről

Az NMT 2021-i tevékenységét nagymértékben befolyásolta a mindenkit sújtó világjárvány, a vele járó szervezési, kommunikációs nehézségek. Tavalyi beszámolóinkban részleteztük, hogy az eredetileg 2021-re tervezett varsói IX. Hungarológiai Kongresszust már [2020. decemberi rendkívüli választmányi](#) ülésünk 2023-ra (augusztus 28–szeptember 1-re) halasztotta. A szervezési nehézségekre való tekintettel a Társaság 2022. május 20-i közgyűlése a kongresszus megrendezését 2024-re halasztotta, de [határozatban](#) szabta feltételül, 2022. szeptember 1-jéig kiküldésre kerüljön a kongresszus első körlevele. A Választmány 2022. augusztus 31-i soproni választmányi ülése további egy hónapot adott a hiány pótlására, majd amikor ez az idő is eltelt, hivatkozással a közgyűlési határozatra, a varsói kongresszus megrendezéséről lemondott a Társaság, s az erről szóló hírt a [honlapon](#) is közzétettük. A tanulságok levonása a következő időszak feladata, megjegyzendő azonban, hogy a felelősség nem az elkötelezett munkát végző ottani szervezőket terheli elsősorban: a politikai helyzet alakulása, főként a járványra következő háború kitörése nyomán, a Varsói Egyetem vezetése sem mutatott készséget a korábban megígért együttműködés realizálására.

Társaságunk időközben megkezdte a következő, 2026-i kongresszus szervezését. A társszervezők a Tokaj-Hegyalja Egyetem és a Miskolci Egyetem lesznek (az előbbi megbízott rektora és az utóbbi rektor asszonya már hivatalos levélben is jelezték a közreműködési szándékot). A kongresszus helyszínéről és időpontjáról 2021. augusztus 25-i tisztújító közgyűlésünk döntött. A 2022. augusztus 31-i választmányi ülésen kialakult a tematikus keret („A magyarságkép alakulása a kezdetektől napjainkig”), valamint megfogalmazódott, hogy az elmaradt varsói kongresszusra összegyűjtött értékes anyag („Térátlépések – Közép-Európa mint dinamikus tér: a változás elmélete és gyakorlata” főcím alatt 28 szimpózium tematikája állt készen a szervezők saját javaslatai alapján) legalább utólag, legalább részben hasznosuljon az új programban is. A véglegesként javasolt címváltozatról („Az önismeret forrásai – a magyarságkép változásai”), a kongresszus sorszámának módosításáról (X. helyett a IX. kerül sorra Miskolcon és Sárospatakon) a 2023. május 19-i közgyűlésünknek kell határozatot hoznia. Fel kell állítanunk két bizottságot, az egyik az operatív szervezés feladataival, a másik a kísérő kulturális rendezvények koordinálásával foglalkozik. Az előkészítő munkát eddig informálisan végző Tasi Rékát a kongresszus főtitkári pozíciójában a jelen társelnöki beszámolót elfogadó határozat erősíti meg.

A Társaság fő tevékenysége a beszámolási év, 2022 folyamán a Doktoriskolák VII. Nemzetközi Konferenciájának megszervezése és lebonyolítása volt, Sopron–Kismarton (Eisenstadt) helyszínnel, *Emlékezet és felejtés a magyar kultúrában: „Térközök-időközök”* címmel, augusztus 31. és szeptember 3. között. A doktoriskolai konferenciasorozat kulcsszerepet tölt be a magyarságtudományi kutatás utánpótlásának gondozásában, valamint a hazai és nemzetközi egyetemi képzési rendszerhez is kitüntetett ponton illeszkednek: a posztgraduális doktori képzésben résztvevő hallgatók számára publikációs fórumot, nemzetközi kapcsolatteremtési, hálózatépítési lehetőséget biztosítanak. Nagy sikerük főként ez utóbbi szempontnak köszönhető. A konferencián a közösségi identitás narratív vagy egyéb természetű

reprezentációs formáinak töréseit és újraépülését vizsgáló előadások hangzottak el, több tudományterületen (irodalomtörténet, nyelvtudomány, művészettudomány, néprajz és kulturális antropológia, történettudomány, zenetudomány), magyar, angol és német nyelven. A konferencia munkájában 37 előadó vett részt, akik 7 hazai és 7 külföldi doktoriskolát képviseltek (az utóbbiak között varsói, bécsi, római, barcelonai, zágrábi, nyitrai, kolozsvári intézményeket). Az MTA támogatásából működő Társaságunk kiegészítő támogatást kapott a Nemzeti Kulturális Alaptól, az Osztrák-Magyar Akció Alapítványtól és a Batthyány Lajos Alapítványtól. A konferencia anyagából, a korábbi rendezvényekhez hasonlóan, ismét kötetet szeretnénk megjelentetni; az előzetes anyagok (programfüzet, absztraktok, sajtóvisszhang) a Társaság [honlapján](#) most is elérhetőek.

A Társaság 2022-i tevékenységének egyéb vonatkozásai a folyamatosság fenntartását célozták. Fennakadás nélkül megjelentek periodikus kiadványaink. Az Akadémiai Kiadóval közösen publikált *Hungarian Studies* 2022-i évfolyamának egy tematikus száma a tárgyévben megjelent („[Special Issue on Early Modern Hungary](#)”) a kiadó honlapjáról elérhető; az évfolyam 1–2. összevont száma [elektronikusan](#) áprilisban vált elérhetővé (a jelen beszámoló elhangzásakor remélhetőleg már a nyomtatott változat is kézbe vehető lesz), és a közép-európai együttműködésben készülő új transzkulturális magyar irodalomtörténeti kézikönyv anyagából ad válogatást, Görzödi Judit, Vincze Ferenc, illetve választmányi tagunk, Bányai Éva vendégszerkesztésében. Másik periodikus kiadványunk, a *Lymbus: Magyarisztantudományi Forrásközlemények* (főszerk. Ujváry Gábor, felelős szerk. Szabó András Péter) [2021. évi \(19.\) száma](#) 2022-ben jelent meg, és két kötetben gazdag kultúrtörténeti anyagot adott közre – a 20. (2022-i) évfolyam megjelenése 2023 tavaszán várható.

Önálló publikációként több éves előkészítő munka (és az anyagi források pályázatok révén való megteremtése) után 2022-ben megjelent az előző, VI. Nemzetközi Doktorjelölti Konferencia előadásait közreadó kötet: 50 szerző munkája, 664 oldalon, magyar, angol és német nyelvű tanulmányokkal, Bene Sándor és Dobos István szerkesztésében – *Folytonosság és megszakítottság a magyar kultúrában: A doktoriskolák VI. nemzetközi magyarságtudományi konferenciája* (Budapest: Nemzetközi Magyarisztantudományi Társaság, 2022). A kötet elérhető a [Magyar Elektronikus Könyvtárban](#), első bemutatóját a soproni doktoriskolai konferencián tartottuk, a másodikra az MTA I. Osztályának a 2023. évi közgyűléshez kapcsolódó hivatalos [könyvbemutatóján](#) kerül sor (2023. május 10.). Eredetileg 2022-re terveztük, de végül 2023 áprilisában jelent meg a Társaság fennállásának 40. évfordulóján rendezett konferencia anyagából összeállított kötet: *Nemzetközi Magyarisztantudományi Társaság: Múlt és jövő*, Monok István szerkesztésében, amely közli volt főtítkáruk, Jankovics József posztumusz tanulmányát, a Társaság alapításának forrásaitól. Továbbá: a tárgyévben, 2022-ben folytatott szervező-előkészítő munka eredményeként szintén 2023-ban indult el a Magyarisztantudományi Esték előadásorozat, amely szélesebb közönség érdeklődésének felkeltését célozza a Társaság által művelt témák és diszciplínák iránt. (Az eddig elhangzott két előadás hanganyaga a Társaság [honlapján](#) hozzáférhető.)

A Társaság legnagyobb presztízsű szakmai díja a régi magyar kultúra és irodalom művelésének megelőző évi legkiválóbb teljesítményére évente kiosztott, a Bölcsészettudományi Kutatóközponttal együtt fenntartott Klaniczay-díj. A 2022-i díjat Szabó András, a Károli Gáspár Református Egyetem professor emeritusa nyerte el a wittenbergi magyar diákközösség történetét feldolgozó, rangos kiadónál német nyelven megjelent kötetével: *Natio Ungarica: Die Mitglieder der ungarischen Studentengemeinschaft in Wittenberg 1555–1613*, Göttingen: Vandenhoeck & Ruprecht, 2021, 489 p. (Refo500 Academic Studies, 79). A díj ünnepélyes átadására Esztergomban, a BTK Irodalomtudományi Intézete és a PPKE által szervezett, [Janus Pannonius, Vitéz János és a humanista hagyomány továbbélése](#) című konferenciájának nyitónapján, 2022. szeptember 6-án került sor (a díjazottat a Társaság főtítkára [laudálta](#)).

Titkárságunk 2021-ben is ellátta az alapszabályban meghatározott koordinációs és információs feladatait; Csapó Mónika szervezőtitkáruk szerkesztésében működik információs levelezőlistánk, [honlapunk](#) és [facebook oldalunk](#). A tárgyévre, 2022-re esedékes akadémiai támogatást (4 M Ft) megkaptuk, abból működési költségeinket (a főtítkár utazási költségtérítése, a titkárságvezető és a könyvelő tiszteletdíja) tudtuk (némi deficittel) fedezni. Pozitív változás volt, hogy az MTA meghívásos pályázaton pótlólagos támogatásban részesítette az általa fenntartott tudományos társaságokat. A Nemzetközi Magyarisztantudományi Társaság ezen a pályázaton 1.267.000 Ft-ot nyert el, ami lehetővé tette pénzügyi egyensúlyunk helyreállítását. Már-már abban reménykedtünk, hogy – amennyiben a gyakorlat fennmaradt volna –, az hosszú távon is biztosíthatta volna a Társaság működésének finansziális stabilitását. Nem így

történt, a 2023-ra szóló keret a negyedével csökkent (4 millió helyett 3 millió Ft-ot kaptunk működési költségeinkre). Ez a helyzet veszélybe sodorja a Társaság fennmaradását – csak reménykedni tudunk benne, hogy átmeneti intézkedésről van szó, amelyet a jövő évben korrigálni fog a Magyar Tudományos Akadémia frissen újraválasztott vezetősége.

Budapest, 2023. május 10.

Monok István
társelnök